

FYNSKE AARBØGER

IX₂

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT
ODENSE 1966

INDHOLD

Isaksen, Birger: Carl Bagger. Årene i Odense	233
Vesterdal, M.: En gård bygges	276
Ny lokalhistorisk litteratur	331

Manuskripter, der ønskes optaget i årbogen, bedes sendt til
 lektor Åge Fasmer Blomberg, gartnerboligen, Langesø pr. Morud,
 til hvem også henvendelser i redaktionelle anliggender
 samt årbøger og andre skrifter
 der sendes til Historisk Samfund, bedes adresseret

FORENINGSMEDDELELSER

Søndag d. 30. maj 1965 fandt den første sommerudflugt sted. Deltagerne samledes kl. 11.30 på Ørbæk kro, hvor man nød den medbragte frokost. Kl. 13 tog man til Vindinge kirke, hvor sognepræst Otto Pedersen fortalte om kirken og dens minder. Kl. 14.30 ankom deltagerne til Ravnholt, hvis historie hofjærgemester Sehested-Juul gjorde rede for, og derefter var der lejlighed til at se slottet og den smukke park. I udflugten deltog et par hundrede medlemmer. Vi beder hofjærgemesteren og frue modtage en hjertelig tak for udvist gæstfrihed.

Første lørdagsudflugt foregik d. 12. juni og gik til Sdr. Nærå kirke, hvor sognepræst H. F. Rasmussen holdt foredrag om kirken. Ca. 50 medlemmer var mødt op.

Søndag d. 12. september foretog Samfundet udflugt til Kolding og Haderslev. 200 medlemmer deltog. Ved Koldinghus bød formanden velkommen, og derefter var der omvisning på museet ved museumsinspektør, mag. art. Sivard Skov og museumssekretær Vetter. Derefter kørte man til Christiansfeld og spiste den medbragte frokost på Strickers hotel, hvor byrådsmedlem Hans Gorrsen holdt foredrag og senere foreviste brødremenighedens kirkesal og kirkegård. Efter besøget i Christiansfeld kørte man til Haderslev, hvor man så domkirken, hvis historie blev gennemgået af seminarielæktor, cand. mag. Hans Gregersen.

Samfundet bringer sognepræsterne H. F. Rasmussen og Otto Pedersen, museumsinspektør Sigvard Skov, museumssekretær Vetter, byrådsmedlem Hans Gorrsen samt seminarielæktor Hans Gregersen en hjertelig tak, fordi de villig stillede sig til rådighed og derved i høj grad bidrog til det gode udbytte af turen.

Lørdag d. 26. marts 1966 afholdtes generalforsamling i Møntergården i Odense, forinden afholdtes repræsentantskabsmøde i Den Gamle Kro i Overgade. Kl. 15 åbnedes årsmødet, til dirigent valgtes fhv. civildommer Ringberg. Formanden aflagde beretning, omtalte årets møder og udflugter og gjorde rede for de påtænkte udflugter, af hvilke han særlig fremhævede den historiske dag på Nordfyn. Der ville den dag blive holdt foredrag på fire historiske steder og der ville blive adgang for alle, hvad der forhåbentligt ville skaffe Samfundet flere medlemmer. Han takkede derpå staten, kommunale myndigheder og private institutioner for deres støtte til Samfundet. Derefter aflagde kassereren, bankdirektør Erik Nærø, Odense, regnskabet, der balancerede med 30.197,74 kr., men der var en gæld til Andelsbogtrykkeriet på 2.997,40 kr. Både dirigenten, formanden og sekretæren fremhævede, at det blev nødvendigt at forhøje kontingentet i løbet af et års tid. Til medlemmer af repræsentant-

II

skabet genvalgte rentier Chr. Hansen, Årslev, bankdirektør Erik Nærø, Odense, cand. pharm. H. Brandt, Fåborg, overbibliotekar Holck, Assens, tandlæge Kiilsgaard, Rudkøbing, museumsinspektør Marcussen, Svendborg, overlærer Weber, Marstal og gårdejer Gunni Rud, Horne. Efter generalforsamlingen genvalgte repræsentantskabet forretningsudvalget.

Til revisorer genvalgte bankbestyrer Lindegaard og bankfuldmægtig Åge Sørensen, Odense. Til revisor-suppleant genvalgte bankassistent Due, Kerteminde.

Til slut holdt lektor, amanuensis i statskundskab ved Århus Universitet H. P. Clausen foredrag: Var de gudelige vækkelser et socialt oprør?

REPRÆSENTANTSKABETS MEDLEMMER

Berner Schilden Holsten, H., lensbaron, Langesø.
 Bjerre, Hans, overlæge, dr. med., Fåborg.
 Blomberg, Å. Fasmer, lektor, Langesø.
 Brandt, H., cand. pharm., Faaborg.
 Ehlert, Knud, læge, Bogense.
 Frederiksen, Svend, gårdejer, Åsum pr. Odense.
 Fredholm, Poul, malermester, Bregninge, Tåsinge.
 Hansen, Kr., rentier, Birkely, Årslev.
 Hansen, H. P., gårdejer, Eskildstrup pr. Pederstrup.
 Hansen, Philip, kredsdyrlæge, Svendborgvej, Hjallesø.
 Holck, J., overbibliotekar, Assens.
 Jacobsen, H. H., adjunkt, cand. mag., Odense.
 Kiilsgaard, Chr., tandlæge, Rudkøbing.
 Lauritzen, Åge, konsulent, Røde ml. pr. Ollerup.
 Marcussen, Ove, museumsinspektør, Svendborg.
 Nielsen, C. Lindberg, landsarkivar, Odense.
 Nielsen, J. Due, restauratør, Kerteminde.
 Nærø, Erik, bankdirektør, Odense.
 Petersen, Åge, redaktør, Middelfart.
 Petersen, Garnæs, friskolelærer, Refsvindinge.
 Priisholm, K., statshusmand, Lunkebugten, Landet, Taasinge.
 Rud, Gunni, sognerådsformand, Horne.
 Stenbjerre, Knud, rektor, Nyborg.
 Strøyerberg, Jens, apoteker, Assens.
 Weber, J., overlærer, Marstal.

FORRETNINGSUDVALGET

Lensbaron Berner Schilden Holsten, Langesø, formand.
 Overbibliotekar J. Holck, Assens, næstformand.
 Revisor Erik Nærø, Odense, kasserer.
 Lektor Åge Fasmer Blomberg,
     Langesø, sekretær.
 Jacobsen, H. H., adjunkt, cand. mag.,
 Odense.
 Gårdejer H. P. Hansen, Eskildstrup
     pr. Pederstrup.
 Konsulent Åge Lauritzen,
     Røde ml. pr. Ollerup.
 Landsarkivar Lindberg Nielsen,
     Odense.

Medlemmer
 af skriftudvalget.

IV

Ved salg til medlemmer af de ældre årbøger m. v. gælder indtil videre følgende priser (henvendelse til sekretæren, lektor Blomberg, Gartnerboligen, Langesø pr. Morud):

HISTORISK AARBOG FOR ODENSE OG ASSENS AMTER

Aarbog 1919, 1922–34, 1936–38, i alt 18 hæfter: 10 kr., enkelte hæfter 1 kr.
 Registerhæfte til Aarbog 1913–25: 50 øre.
 Maaløe: Assens gennem 700 Aar: 5 kr.
 Jacob Madsens Visitatsbog, i Hæfter: 2 kr., enkelte hæfter: 50 øre.

HISTORISK SAMFUND FOR SVENDBORG AMT

Aarbog 1916: 5 kr. pr. stk., for så vidt eksemplarer haves (udsolgt i boghandelen).
 Aarbog 1918–22, 1924–37, i alt 18 hæfter: 10 kr., enkelte hæfter 1 kr. (bogladepris 2 kr. pr. hæfte).
 Den Reventlowske Skole i 150 Aar: 3 kr. (udsolgt i boghandelen).
 Ejnar Pedersen: Friderich Bagger til Juulskov: 1 kr. (bogladepris 2 kr.).
 Albert Thomsen: Avnslev-Bovense Sognes Historie I (særtryk af Svendborg amt): 1 kr. (bogladepris 2 kr.).
 Løgstrup: Danmarks ældste Præstegaard (særtryk af Svendborg amt): 1 kr. (bogladepris 2 kr.).
 L. Böttiger: Vesterskjærninge, Ulbølle og Omegn: 5 kr. (udsolgt i boghandelen).

HISTORISK SAMFUND FOR FYNES STIFT

Fynske Aarbøger	1939–54:	2 kr. pr. årgang.
–	–	1955–56: 5 kr.
–	–	1957–61: 8 kr.
–	–	1958: er udsolgt.
–	–	1962–63: 10 kr.
–	–	1964–66: 15 kr.

Hans Henrik Jacobsen: Historikeren Vedel Simonsen t. Elvedgaard: kr. 10,00.
 Balslev: Fra fynske Præstegaarde: kr. 3,50.
 Danmarks Riges Breve, Amsudgaven for Fyn og Lolland-Falster, II 1–3: 1 kr. pr. hæfte (ikke i boghandelen).
 Blatt: Under vor Haand og Segl: 50 øre.
 C. A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve. I. hæfte 1250–1305: 50 øre.
 Jørgen Hæstrup: Vaabenmodtagelser paa Fyn under Besættelsen. Kr. 3,00.
 For medlemmerne gælder indtil videre følgende prisnedsættelser:
 E. Kroman: *Skriftens Historie i Danmark fra Reformationen til Nutiden*: favørpris kr. 10,00 (bogladepris 18 kr.).
 Medlemmerne kan erhverve H. H. Jacobsen: „Fast i Nød“, Fynske Livregiments historie 1614–1964, til en favørpris af 20 kr. (bogladepris 30 kr.). Bogen er

på 275 sider og rigt illustreret. Bogen fås ved henvendelse til Fynske Livregiment, Kasernen, Odense.

Dr. Hjelholts Skriftprøver fra Tiden efter Reformationen til Midten af det 19. Aarhundrede. Favørpris kr. 6,80 (bogladepris kr. 8.50).

Nygaard: Anvisning til at drive historisk-topografiske Studier. Kr. 2.00.

Helge Søgaard: Litteraturvejledning for kulturhist. provinsmuseer. Kr. 5.00.

Nationalmuseet og den lokalhist. forskning. Kr. 2.00.

Knud Prange: Heraldisk Nøgle til Nyt dansk Adelslexikon. Kr. 16.00.

H. Hansen: Opbevaring og ordning af købstadarkiver. Kr. 2.00.

Bauer: Calender for årene indtil 2200 e. Kr. 12.00 kr., indb. 14.00 kr.

Knud Prange: Heraldik og Historie. Kr. 7.00, indb. 9.00.

Ved henvendelse til Dansk Hist. Fællesforening, landsarkivet, Viborg, kan medlemmer af foreninger under D.H.F. til favørpris erhverve disse bøger.

Ved henvendelse til sekretæren, lektor Blomberg, Gartnerboligen, Langesø pr. Morud, kan medlemmerne købe Svendborg amts bebyggelsesnavne, udgivet af stednavneudvalget, for kr. 16 (bogladepris kr. 24).

Ligeledes kan medlemmerne ved henvendelse til Dansk Hist. Fællesforening, landsarkivet, Viborg, tegne subskription på det af Dansk Historisk Fællesforening udgivne tidsskrift *Fortid og Nutid* for 15 kr. + portopenge.

„Udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie“ tilbyder medlemmerne sine publikationer til favørpris ($\frac{2}{3}$ af bogladepris).

Udgivet eller under udgivelse er: I. Ældre danske tingbøger. Herlufsholms birks tingbog 1616–19, 1630–33 (ca. 40 ark.). Åsum herreds tingbog 1640–48 (ca. 52 ark.). Skast herreds tingbog 1636–40 (ca. 80 ark.). Sokkelund herreds tingbog 1621–22, 1625–30 (ca. 52 ark.). Favørpris 1 kr. pr. ark à 16 sider + porto.

2. Kilder til kirke- og præstegodsets historie. Sjællands stifts landebog 1567. Favørpris 10 kr. + porto.

Jacob Ulfelds Jordebog 1588 ved Svend Gissel. Favørpris for samfundets medlemmer kr. 8,00.

Bestillinger modtages af udvalgets sekretariat, adr.: Rigsarkivet, København K.

Diplomatarium Fabriciarum III bd. indeholder en brevveksling mellem medlemmer af slægten Fabricius, der nedstammer fra Søren Jensen Smed i Fåborg. Hovedbrevskriveren i samlingen er Hans Fabricius, sognepræst til Rudkøbing-Skrøbelev, og Frederik Ludvig Fabricius, en søn af Lauritz Fabricius, forvalter ved grevskabet Laurvigen. Interesserede medlemmer kan købe bogen, der rummer meget kulturhistorisk stof, ved henvendelse til sekretæren, lektor Åge Fasmer Blomberg, Langesø pr. Morud. Bogen koster 10 kr.

De eksemplarer, Historisk Samfund modtager af andre historiske amtssamfundes årbøger, deponeres i Asens Amtsbibliotek, hvor interesserede medlemmer kan låne dem.

VI

Ifølge paragraf 2 i lov om naturfredning nr. 140 af 7. juni 1937 er alle jordfaste fortidsminder såsom gravhøje, gravpladser, stendysser og bautastene, voldsteder o. lign., gamle befæstningsanlæg samt ruiner fredet; der kan af fredningsnævnene træffes bestemmelse om, at der inden for en omkreds af 100 m fra fortidsmindet ikke må opføres nogen bygning, foretages beplantning eller anden foranstaltning uden særlig godkendelse.

I den anledning anmodes samfundets medlemmer om at have deres opmærksomhed henvendt herpå og gøre deres til, at fortidsminderne bevares på sømmelig måde, og såfremt dette ikke er tilfældet, da straks give meddelelse herom til formændene for fredningsnævnene i Odense, Assens og Svendborg amter, dommer *P. R. Edrén*, Odense, dommer *Olav Hansen*, Assens, og dommeren i Fåborg.

Forretningsudvalget henstiller indtrængende til medlemmerne at skaffe nye medlemmer. I betragtning af, hvor meget der gives for årskontingent 10 kr., skulle hvert medlem nemt kunne skaffe mindst ét nyt medlem.

HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT

er opstået 1939 ved sammenslutning af Historisk Samfund for Odense og Assens amter og Svendborg amts historiske samfund.

LOVE

for

Historisk Samfund for Fyns Stift.

§ 1.

Formålet for Historisk Samfund er at vække og nære den historiske interesse og at fremme studiet af den fynske øgruppes historie.

§ 2.

Dette formål søges nået:

1. Ved udgivelse af arbejder vedrørende den fynske øgruppes historie, navnlig et årsskrift, kaldet „Fynske årbøger“.
2. Ved afholdelse af møder, med foredrag fortrinsvis om emner fra landsdelens historie, og ved udflugter til historisk interessante egne og steder.

§ 3.

Medlem kan enhver blive ved skriftlig eller mundtlig henvendelse til et medlem af bestyrelsen (repræsentantskabet eller forretningsudvalget) eller en af tillidsmændene. Årsbidraget er 15 kr., som opkræves ved udsendelsen af årsskriftet. Ændring af årsbidragets størrelse og opkrævningsmåden kan ske efter

repræsentantskabets beslutning. Udmeldelse må ske til kassereren inden hvert års 1. januar.

§ 4.

Styrelsen består af repræsentantskabet og forretningsudvalget.

Som medlemmer af *repræsentantskabet* indtræder i første omgang samtlige medlemmer af de to amtssamfunds bestyrelser, i alt 24. Repræsentanterne vælges på 3 år, således at der hvert år afgår en trediedel, de første to gange ifølge lodtrækning. Ved fremtidige valg, der finder sted på årsmødet, skal der tilstræbes en passende fordeling af mandaterne mellem de to amter og mellem land og by. For at muliggøre en hensigtsmæssig repræsentation for de forskellige herreder og byer kan antallet af repræsentanter forøges udover de oprindelige 24.

Repræsentantskabet vælger hvert år, umiddelbart efter årsmødet, af sin midte et *forretningsudvalg*, bestående af formand, næstformand, kasserer og sekretær samt yderligere tre medlemmer. Formanden og næstformanden skal være hjemmehørende i hver sit amt. Af forretningsudvalgets midste sammensættes et skriftudvalg bestående af to medlemmer fra hvert af de to amter.

§ 5.

Årsmødet afholdes i årets første kvartal. Her aflægges beretning om virksomheden, og det reviderede regnskab forelægges, ligesom der foretages valg af repræsentanter og to revisorer.

Regnskabet går fra 1. januar til 31. december.

§ 6.

Årsmødet bekendtgøres forud efter styrelsens skøn. Forslag, der ønskes behandlet, indsendes til formanden inden 1. januar. Lovændringer kan kun vedtages på årsmødet (eller på en ekstraordinær generalforsamling), når $\frac{3}{4}$ af de mødte medlemmer stemmer derfor.

KASSEREGNSKAB FOR ÅRET 1965

INDTÆGTER		UDGIFTER	
Beholdning	4.233,75	Bogtrykkeri, kliché og duplikering	20.729,23
<i>Tilskud:</i>		Foredrags- og forfatterhonorar	3.532,50
<i>Ministeriet for kulturelle anliggender:</i>		Udgifter ved udsendelse, porto, telefon m. v.	4.873,50
Ordinært	850,00	Forsikring	69,00
Ekstraordinært	1.290,00	Kontingent til Dansk Historisk Fællesforening ...	597,90
	<hr/>	Udgifter ved generalforsamling og andre møder..	150,15
	2.140,00	Blomster og gaver	229,05
Assens by	50,00		
Bogense by	100,00	<i>Beholdninger:</i>	
Kerteminde by	100,00	Kasse	322,40
Middelfart by	100,00	Fyens Disconto Kasse	1.711,40
Odense by	500,00	Fyens Landmandsbank	625,09
Svendborg Amt	200,00	Giro	354,92
Diverse institutioner og sogneråd ..	1.890,00		<hr/>
	<hr/>		3.013,81
	5.080,00	÷ gæld til Andelsbogtrykkeriet	2.997,40
Kontingenter	19.787,00		<hr/>
Salg af gamle årbøger	668,30		16,41
Godtgørelse af papirafgift	201,90		
Overskud ved udflugter	68,00		
Indvundne renter	158,79		
	<hr/>		<hr/>
	30.197,74		30.197,74
	<hr/>		<hr/>

Ovenstående regnskab er fundet i overensstemmelse med bøgerne, som vi har revideret. Beholdningerne er forevist os.

Odense, den 1. marts 1966.

Aage Sørensen.

F. Lindegaard.

Odense, den 1. marts 1966.

Erik Nærøe.